

1.Počátky světového písemnictví - sumerská, egyptská, hebrejská, čínská, indická, arabská literatura

Mezopotámie

Nejstarší města světa vznikala mezi lety 4000 až 3000 př. n. l. v jižní části úrodné říční planiny mezi řekami Tigridem a Eufratem. Tato oblast známa jako Mezopotámie (řecký výraz pro „meziříčí“) , leží v dnešním Iráku. V nejjižnější části Mezopotámie se rozkládala starověká země Sumer, kde se objevilo několik městských států již koncem 4. tisíciletí př. n. l.

Významná civilizace, která měla rozvinutou astronomii, architekturu, tu představuje urucká svatyně postavená v roce 3500-3000 př. n. l. Asi v této době se objevilo i písmo. Nejstarší texty pocházejí z doby kolem 3300 př.n.l. a jsou na nich piktogramické záznamy z Uruku. Do roku 2800 př.n.l. se vyvinulo slabičné písmo, schopné vyjádřit nejen předměty, ale i pojmy a činnosti. Obrázkové piktogramy se změnily na abstraktní symboly, vyjadřující určité fonetické hodnoty sumérského jazyka. Tato forma písma je známa jako klínopis podle klínovitých vrypů, vtlačovaných do vlhkých hlíněných tabulek psacím rydlem.

Epos o Gilgamešovi -sumérský král staví hradby kolem města Uru, z počátku je velmi zlý, ale když se spřátelí se stejně silným mužem, začnou vykonávat hrdinské činy. Když zemře přítel, vydá se hledat nesmrtelnost, nic nezíská, vrací se do Uru.

Chammurapiho zákon „oko za oko, zub za zub“ nejstarší právní text vytesán na poloobelisk uprostřed náměstí do kamene.

Egypt

Civilizace starověkého Egypta je zajímavá a fascinující dodnes. Geograficky izolovaná pouštěmi a mořem, vyvinula se v jedinečnou svéráznou kulturu, trvající tři tisíce let. Tamní suché podnebí přispělo k uchování skvělých památek: dávných měst, pyramid, chrámů a nádherných uměleckých předmětů, které jsou obdivovány od starověku až po dnešek.

Rozluštěním hieroglyfického písma roku 1822 francouzským učením *Jean-Francois Champollionem*, který ji přeložil díky dvoujazyčné desce, se otevřela cesta k přečtení a porozumění psaných dokumentů dávného Egypta. Psáno hieroglyfickým písmem na zeď nebo na papyrus. Literárními památky jsou:

Oslavné básně , texty na počest mrtvých , popis jejich skutků , prosby bohům a modlitby
Kniha mrtvých
Vlastní životopis Sinuheta
Achnatonův hymnus na slunce

Hebrejské písemnictví Hlavním písemným pramenem k dějinám Izraele a Judeji je Starý zákon. Absolutní přesvědčení Izraelitů o moci jejich boha Jahveho vedlo, spolu s dalšími faktory, k tomu, že své historické a právní knihy dokázali uchovat navzdory mnoha nesnázím. Než se začalo s jejich zapisováním v 8. století př. n. l. bylo tyto texty předávány z generace na generaci ústní tradicí.

Většina knih Starého zákona byla napsána hebrejsky, ačkoliv některé pozdější texty byly napsány v aramějštině. Nejstarší dochovaný rukopis pochází z 9.st. př. n. l. Je to svitek, který zahrnuje zbytky téměř z každé starozákonní knihy a úplný text *Iziášova proroctví*. Nejvýznamnější památkou je Bible

Bible – (starý zákon) (hebrejsky) obsahuje text a stal se součástí i křesťanské bible

Nový zákon – (evangelia)

- a) Evangelia sv. Lukáš
- b) Evangelia sv. Matouš

- c) Evangelia sv. Marka
- d) Evangelia sv. Jana (Josefa)

Texty nového zákona byli kanonizovány (přijaty) ve 2.st. n. l. Ty náboženské texty, které nebyly do Bible přijaty se jmenují apokryfy. Je psán řecky, obsahuje život, skutky a učení Ježíše Krista.

Skutky – seznamuje skutky s Kristem apoštolů

Epištoly – listy prvním křesťanům vykládají učení Kristovo

Apokalypsa – je to Janovo vidění, popisuje konec světa a tzv. poslední soud, ve kterém bůh bude rozdělovat všechny lidi na spravedlivé v blízkosti a hříšné, které navždy pojme satan

Hlavní myšlenkou křesťanskou je vést člověka k chudobě pokoře a spravedlnosti, život na Zemi je chápán jako příprava na život věčný.

Písemnictví indické

Posun civilizačního jádra od Indu do povodí Gangy se rámcově shoduje s příchodem Árijů – indoevropských pastevců z iránských stepí. Árijové časem splynuli s porobeným starším drávidským obyvatelstvem a výsledkem byla hinduistická společnost, tvořící dodnes hlavní jádro indického etnicko-kulturního společenství². Přínosem árijské kultury bylo vytvoření indoevropského literárního jazyka, známého jako sanskrt. Z tohoto jazyka se vyvinuly hlavní jazyky severní Indie. Nejdůležitější náboženská literatura sepsána v tomto období v sanskrtu byla shrnuta do souboru zvaného

Védy (modroust) , který se stal základem jak hinduistického náboženského myšlení, tak indické literatury. Obsahuje soubor

Ramajámána

Mabháráta cca 48 tisíc veršů

Písemnictví čínské

Z doby kolem 1500 př. n. l. jsou doloženi první historičtí vládci z dynastie Šang. Pozůstatky měst a hrobek z období Šang již připomínají pozdější čínskou kulturu. Tehdy vzniklé písmo ideografického typu se s některými obměnami užívá v Číně dodnes. A navíc se hned na úsvitu čínské civilizace vytvořil základní umělecký styl, který určoval estetické cítění Číňanů při výrobě bronzových, keramických, jaspisových i hedvábných artefaktů po celá další tisíciletí. *Kniha písní*

Arabská literatura

Korán

Pohádky tisíce a jedné noci

